

De grote betekenis van Van der Stok voor theosofie in Nederland

Karin van Beers

Karin van Beers (1963) groeide op in een theosofisch nest en was van jongs af aan actief betrokken bij de Orde van de Tafelronde. Zij werkte als grafisch ontwerper en communicatieadviseur. Zij is bestuurslid van Loge Utrecht, voorzitter van Stichting Professor J.E. van der Stok-fonds en lid van het Activities Committee van het ITC.

Vanaf eind jaren 40 tot zijn overlijden in de late jaren 50 is Johan van der Stok een bijzonder groot inspirator op het Internationaal Theosofisch Centrum (ITC) in Naarden en voor de Theosofische Vereniging in Nederland. Jarenlang vroegen alle op het centrum (ceremonieel) werkzame groepen hem, om zijn licht te laten schijnen over hun werkzaamheden. En dat deed hij, in alle bescheidenheid, maar met onbeschrijfelijk veel liefde en inzicht. Hij was aanwezig bij hun bijeenkomsten, waar hij zich – meestal vanaf een plekje op de achtergrond – openstelde voor de onzichtbare wereld en de werkzame wezens of krachten die daar met de groep samenwerkten. Zijn bijzondere fijngevoeligheid en diepe wijsheid bleken uit wat hij na afloop van deze bijeenkomsten vertelde aan de groepen. Hij deelde daarin zijn visie.

Respect voor de professor

Van der Stok was een toegewijd theosoof die in zichzelf de verbinding wist te leggen met de goddelijke wijsheid van de ziel. Zijn kennis werd gevoed door de eeuwige wijsheid zelf. Uit respect voor hem sprak men altijd over hem als ‘professor’, ook al had zijn hoogleraarschap in Wageningen weinig te maken met zijn lezingen op het theosofisch centrum. Wanneer wij nu over ‘Van der Stok’ schrijven, is dat met onverminderd respect en dankbaarheid voor hem en voor zijn werk.

Van draadrecorder naar getypte teksten

Veel van zijn nalatenschap bestaat uit Engelstalige lezingen, de ‘talks’. Deze werden vaak nog met een draadrecorder opgenomen. Soms staat in een lezing: ‘... (draad gebroken) ...’. Een aantal hardwerkende theosofen, meestal vrouwen, typte de lezingen uit. Dat was uitdagend werk, omdat het ingewikkelde onderwerpen waren en de geluidskwaliteit niet al te best was. Dankzij hen konden de lezingen vervolgens gepubliceerd worden.

Stichting Professor Johan Ewald van der Stok-fonds

Op 13 september 1963 werd door een aantal theosofen de Stichting Professor Johan Ewald van der Stok-fonds (kortweg de Van der Stok-stichting) opgericht. Het doel van deze stichting was en is:

- Het (doen) uitgeven van de nagelaten geschriften, verslagen van lezingen en aantekeningen van onder andere onderzoekingen van Professor Johan Ewald van der Stok.
- Het met alle middelen bevorderen van de noodzakelijke bewerking van deze geschriften om het uitgeven mogelijk te maken.

De oprichters waren Hans Haas, Hilda van der Stok-Schalkwijk, en Job Streng. Ook Jetty Brandt en Han van Bijlert werkten in deze beginjaren hard voor de nalatenschap van Van der Stok. Het nieuwe bestuur van de stichting bestaat uit Karin van Beers (voorzitter) en Guido Haas. Met hernieuwde energie zetten we het werk voort en willen we de nalatenschap van Van der Stok bewaren voor volgende generaties.

Publicaties van de lezingen

Veel lezingen werden tussen 1949-1964 gepubliceerd in *St. Michaels News*¹.

- Een uitgave van Van der Stoks werk is een facsimile van deze lezingen, genaamd *Talks and Addresses* (411 pagina's). Dit waren lezingen gehouden voor de Theosofische Vereniging, het ITC, de Vrij Katholieke Kerk (VKK) en de Orde van de Tafelronde in Nederland.
- Dan bestaat er nog de uitgave *De Hemelse Machten achter het Kerkelijk Jaar*, een groot formaat reader met lezingen voor een cursus van de VKK.
- We kennen ook de thematische uitgave *The Place and Dharma of the Huizen Centre*², uitgegeven door het ITC, een bundeling van drie lezingen over het ITC. Hierin beschrijft hij de specifieke rol van het ITC naast die van Adyar en The Manor.
- Daarnaast bestaat er een serie Engels- en Nederlandstalige lezingen die los werden uitgegeven in abonnementsvorm.
- In de jaren 80 liet Guido Haas - nu bestuurslid - de Engelstalige serie inbinden tot een boekvorm en doneerde deze aan de theosofische bibliotheken van Krotona en Adyar.
- Tafelronde heeft het zogenaamde *Blauwe Boek* samengesteld, een ordner die aan wijriders werd uitgereikt. Dit boek, met ongeveer 150 pagina's, bevat uitsluitend lezingen over Tafelronde, meestal in het Nederlands.
- Er zijn daarnaast enkele kleine thematische uitgaven geweest en er zijn ongetwijfeld nog meer lezingen bewaard gebleven voor gebruik binnen sommige groepen.

Uw hulp is nodig

Veel van de genoemde uitgaven zijn helaas niet meer beschikbaar of in beheer bij de stichting. Het huidige archief bevat dus hiaten. Daarom doen wij, nieuwe bestuurders van de Van der Stok-stichting, een beroep op uw hulp. Hebt u nog materiaal van Van der Stok? Wij zouden dit graag willen bewaren voor toekomstige generaties. Foto's van Johan van der Stok of van bijeenkomsten waar hij sprak, zijn ook zeer welkom.

Omgekeerd zetten wij ook graag de hulp van het fonds in als u die hulp kunt gebruiken voor het behoud van deze nalatenschap. Neem vooral ook daarover contact met ons op.

Bij wijze van woord vooraf staat in het boek *Talks and Addresses* deze tekst van Van der Stok.

De kracht van visie

Ik wil niet dat je paranormale krachten ontwikkelt, helderziendheid in de gewone zin. Ik wil dat je op een veel grootsere manier zélf de kracht van visie verwerft en gaat zien. Gebruik je fantasie met onderscheidingsvermogen. Geef de leer een goede kans. Als je interesse gewekt wordt, schep dan een vurig beeld. En kijk dan, onderzoek, of het een levend wezen is, of het groeit, of het je meer laat zien. Maar wees voorzichtig, opdat er geen fantasie, illusie, waanvoorstelling, je geest binnenkomt. Maak van jezelf een zorgvuldige waarnemer van je eigen scheppingen. En onderzoek dan zorgvuldig alle conclusies waartoe je komt; in hoeverre ze in overeenstemming zijn met de conclusies – feiten – gegeven door HPB, CWL, AB.³, de grote zieners; met de geschriften van de Meesters van Wijsheid. Zo zal de kracht van visie zich geleidelijk aan op een veilige manier ontwikkelen. Wees kritisch, maar tegelijkertijd constructief. Altijd, altijd: waarheen leiden zij mij?

Graag komen wij met u in contact!

Karin van Beers, via email: stichtingvanderstok@gmail.com

of telefonisch 06-2502 3121

Guido Haas, via email: guido.haas@gmail.com

Postadres: Batterinkweg 4, 7731 AE Ommen.

Voetnoten:

- 1) *St. Michaels News* is de voorloper van de huidige e-mailnieuwsbrief *Centre News*.
- 2) Er werd destijds over het Centrum *in Huizen* gesproken in plaats van *in Naarden*.
- 3) HPB: Blavatsky. CWL: Leadbeater. AB: Besant

